RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902. Första Kammaren. N:o 13.

Onsdagen den 26 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 19 i denna månad.

Anmäldes och bordlades lagutskottets utlåtande n:o 17, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.

Herr talmannen tillkännagaf, att enligt mellan talmännen träffad öfverenskommelse omröstningar jemlikt 65 § riksdagsordningen komme att anställas vid kamrarnes sammanträden onsdagen den 5 nästkommande mars öfver de voteringspropositioner för sådana omröstningar, som redan blifvit eller före nämnda dag blefve af båda kamrarne godkända.

Företogs val af tjugufyra valmän för anställande af föreskrifna val af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

friherre Alströmer	med	77	röster,
herr Berg, Gustaf Axel,	»	77	»
» Berg, Gustaf B.,	»	77	»
» Bohnstedt	»	77	»
» Brehmer	»	77	»
» Ekströmer	»	77	»
» Grundberg	»	77	»
friherre Klingspor, Carl,	»	77	»
grefve Lewenhaupt	»	77	»
herr Lindgren	»	77	»
» Lundeberg	»	77	»
» Lybeck	»	77	»

herr Moberg ..... med 77 röster,
» von Möller ..... » 77 »
» Nisser ..... » 77 »
» Pettersson ..... » 77 »
grefve Spens ..... » 77 »
herr Stephens ..... » 77 »
» von Strokirch ..... » 77 »
friherre Trolle ..... » 77 »
herr Walin ..... » 77 »
» Wester ..... » 77 »
» Wijk ..... » 77 »
» Nilsson ..... » 74 » .

Företogs val af tio suppleanter för kammarens valmän för anställande af föreskrifna val af dels fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, dels ock suppleanter för fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till suppleanter för kammarens ifrågavarande valmän utsedde:

herr Ridderbjelke ..... med 70 röster,
» Danckwardt-Lilliesträm ..... » 70 »
» Hedenstierna ..... » 70 »
» Berggren ..... » 69 »
» Falk ..... » 69 »
friherre Falkenberg ..... » 69 »
herr Nyström, J. F., ... » 68 »
» Amilon ..... » 68 »
» Sandqvist ..... » 68 »
» Åkerberg ..... » 68 » ,

sedan ordningen emellan dem, som erhållit lika röstetal, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets under gårdagen bordlagda utlåtanden n:is 12—16 äfvensom Första Kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtande n:o 1.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 22 och 25 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 26, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om inrättande af nya tjenster vid statens jernvägar m. m., biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemstält.

Anslag till nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade jernvägar.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 22 och 25 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 27, angående Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade jernvägar.

Herr von Möller: Jag anhåller att få läsa upp utskottets motivering, på det att denna må inflyta i protokollet.

»Utskottet har fäst sin uppmärksamhet vid det betydande belopp, 328,600 kronor, som begärts för utförande af »diverse arbeten», rörande hvilka ej någon specifikation lemnats. Det är visserligen för jernvägsstyrelsen omöjligt att på förhand noga beräkna alla de arbeten, som det kan befinnas erforderligt att utföra å det vidsträckta statsbanenätet, men det synes dock utskottet, som om behofvet af nya anläggningar vid de trafikerade jernvägarne skulle kunna bestämmas och specificeras närmare, än som nu skett. I sådant afseende har det särskildt förefallit utskottet anmärkningsvärdt, att, såsom af jernvägsstyrelsens motivering framgår, jemväl kostnader för uppförande af nya byggnader åt betjeningspersonalen utan någon specifikation upptagits under nu ifrågavarande utgiftspost för diverse arbeten.

Då en specificerad redogörelse för de särskilda anslagsbehofven måste vara en förutsättning för att Riksdagen skall kunna så som sig bör ingå i pröfning af desamma, har utskottet velat påpeka hvad i berörda hänseende varit att anmärka vid nu förevarande framställning.»

Ja, mine herrar, jag vet icke, hvilket år i ordningen det är, som jag vågar till utskottet frambära mitt vördnadsfulla tack för de skrapor, som det gifvit kongl. jernvägsstyrelsen; men hvar och en i denna kammare, som följt med dessa ärenden, vet, huru litet fruktbringande dylika skrapor äro. Vi skola, jag hoppas det, när framdeles Riksdagens revisorers berättelse här förekommer, af dem höra hvad som ådragit sig deras uppmärksamhet från jernvägsstyrelsens sida. Jag har här endast velat konstatera, med hvilken grannlagenhet man förfar gent emot Riksdagen. Jag vill på samma gång framhålla, att jag ingalunda begär, att den medlem af statsrådet, under hvilkens departement jernvägarne lyda, skall kunna följa allt hvad der försiggår; ej heller kan jag under för handen varande omständigheter undra öfver att en sådan bagatell som att en utgiftspost på 328,600 kronor icke blifvit specificerad, undgår hans uppmärksamhet. Jag kan ju, med tanke på hvad som tilldragit sig under de sista månaderna, så ofantligt väl förstå, att han, som har så mycket att *minnas* och *tänka öfver,* haft andra saker, som tagit hans uppmärksamhet i anspråk, och förbisett en dylik obetydlighet som dessa 328,600 kronor! Och jag undrar visst icke öfver, om han skulle känna sin arbetsbörda i departementet så tung och hvilan så eftersträfvansvärd, att han, trött af arbete

och ära, drager sig tillbaka till ett lugn, som säkerligen ingen i denna kammare skulle vilja missunna honom.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande utlåtande hemstält.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 22 och 25 innevarande februari bordlagda betänkande n:o 7, angående vissa motioner om ändring i förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m.

Punkten 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Ifrågasatt förbud mot utskänkning af bränvin medelst automat.

Punkten 2.

Herr Wieselgren: Jag är med utskottet fullkomligt ense i den åsigten, att det af motionären föreslagna stadgandet i grunden är alldeles obehöfligt; ty bränvinsförsäljning medelst automat står i den allra bestämdaste strid mot vår bränvinsförsäljningslags hela anda och, jag kunde väl ock säga, dess bokstafliga innehåll. Denna förordnings bestämmelser, att bränvin icke får utskänkas åt synbart berusad person eller åt minderårig, förutsätta ovilkorligen, att det är en granskande personlighet, som utskänker bränvinet, och icke en automat; likasom stadgandet i samma förordnings 47 § om husbondes ansvarighet för förbrytelse, som med hans vetskap mot förordningen begås af hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, hvilar på enahanda förutsättning. Att han är ansvarig för en automats åtgöranden, står der icke och behöfver ej heller stå der, ty, som sagdt, förutsättningen för hela lagen är, att utskänkningen bedrifves af en pröfvande och omdömesgill personlighet.

Men det är dock icke underligt, att motionären väckt sitt förslag; ty, om han likasom jag och likasom antagligen ock utskottet anser, att detta sätt för bränvinsutskänkning med automat icke är lagenligt, så kan han ju, som han säger, ha skäl att undra öfver att icke vederbörande myndigheter i detta fall ingripit. Jag får säga, att min första tro var den, att det ställe, der denna utskänkning med automat bedrefs, stod utanför Stockholms utskänkningsaktiebolags domvärjo, ty jag trodde det vara omöjligt, att det bolag, som på ett så förtjenstfullt sätt uppträdt mot den s. k. disksupningen genom »ensupssystemet», skulle kunna tolerera denna automat, som ju aldrig hejdar någon, utan som, så länge vederbörande konsumenter ha tioöringar att stoppa in, lemnar dem den ena supen efter den andra — således icke ett ensupssystem, utan ett tioöressystem. Men just i dag har jag fått mig meddeladt, att det är

Stockholms utskänkningsaktiebolag, som innehar utskänkningsrättigheten å denna automat, ehuru bolaget icke sjelft utöfvar densamma, och att bolaget står i begrepp att medelst ett nytt kontrakt och skärpta bestämmelser begränsa innehafvarens utskänkningsrätt. Vid sådant förhållande anser jag icke något vidare behöfva i saken åtgöras, då jag är viss på att Stockholms utskänkningsaktiebolag vidtager de mått och steg, som må vara erforderliga för att bringa denna dock under bolagets domvärjo stående utskänkningsrörelse i full öfverensstämmelse med lagen.

Jag har derför intet yrkande att göra.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, biföll kammaren hvad utskottet i föreliggande punkt hemstält.

Punkten 3.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 4.

Ifrågasatt förbud mot spirituösa dryckers försäljning mot postförskott m. m.

Herr Afzelius: Innan diskussionen om denna fråga tager vidare fart, vill jag be att få meddela kammaren en upplysning, som måhända är af beskaffenhet att kunna inverka på kammarens omdöme i denna sak.

Då man skall stifta en ny lag, bör man väl främst undersöka, huru tillämpningen af gällande lag ställer sig till de förhållanden, hvarom man lagstiftar. Det är härom jag ville yttra några ord.

Den nuvarande bränvinsförsäljningsförordningen innehåller i 4 § mom. 2, att innehafvare af rättighet till försäljning af bränvin får icke »vare sig mot efterkraf för köpeskillingen eller genom ombud å annat ställe än det, der han sin försäljningsrättighet utöfvar, till köpare utlemna bränvin i mindre belopp än 250 liter.» Det föreslås nu, att härtill skulle göras två tillägg; dels skulle man efter ordet »efterkraf» sätta in orden »*eller postförskott*» och således uttryckligen likställa dessa åtgärder, dels skulle man såsom en 2:dra punkt sätta till denna långa historia, som herrarne nyss hörde, att, der en innehafvare af utskänkningsrättighet till annat ställe än det, der rättigheten utöfvas, under sin egen adress sänder spirituosa och derjemte sänder mot postförskott fullmakt till annan person att afhemta varan, så skall, om denna person löser postförskottet och uttager varan, det anses så, som om rättighetsinnehafvaren genom ombud å afhemtningsplatsen utlemnat varan till köparen.

Detta är således de två tillägg, hvarom här är fråga. Nu förhåller det sig så, att det förfarande, som afses i detta andra, senare tillägg, just i dagarne varit föremål för pröfning hos högsta domstolen. Förhållandet var det, att en firma i Stockholm till Malm-

Ifrågasatt förbud mot spirituösa dryckers försäljning mot postförskott m. m. (Forts.)

berget sände spirituosa under firmans egen adress och samtidigt till olika personer der uppe sände fullmakter att uttaga varuposterna — olika qvantiteter, alla dock under 250 liter. Å dessa fullmakter togs postförskott; och sedan adressaterna genom postförskottens utlösande fått fullmakterna i handom, togo de ut varan. Förfarandet åtalades. Huru gick det? Häradsrätten resonerade så, att som försäljningen måste hafva skett i Malmberget, der köparen hade mottagit varan och erlagt betalning, så dömdes firmans innehafvare jemlikt 4 § 2 mom. — enligt dess nuvarande lydelse — samt 38 § bränvinsförsäljningsförordningen att böta 50 kronor och utge försäljningsafgift. Hofrätten skref om skälen, men stannade vid samma slut. I båda domstolarne ansågs sålunda försäljningen vara olaglig och ha skett i Malmberget. När saken kom till högsta domstolen, biträdde en ledamot hofrättens mening, men de öfriga ledamöterna ansågo firmans tillvägagående vara att hänföra till öfverträdelse af det i 4 §, 2 mom. bränvinsförsäljningsförordningen stadgade förbud för innehafvare af rätt till försäljning af bränvin att å annat ställe än det, der han utöfvade sin försäljningsrättighet, till köpare *utlemna* bränvin i mindre belopp än 250 liter, och derför dömdes firmans innehafvare enligt 42 § till 50 kronors böter.

I detta fall, som är till punkt och pricka detsamma, som beskrifves i det föreslagna tillägget i fjerde paragrafens sista moment, voro således domstolarne visserligen oense om *hvilket* lagrum skulle tillämpas för att straffa ofoget, men icke inom någon af dessa domstolar höjdes en enda röst för att det skulle vara straffritt; och den öfverväldigande pluraliteten inom högsta domstolen stannade vid den meningen, att det skulle straffas just efter den paragraf, som utskottet anser här böra tillämpas, nemligen 42 §.

Detta angående det ena tillägget. Det andra skulle, såsom sagdt, bestå deri, att man skulle införa ordet *postförskott* vid sidan af *efterkraf*. Jag känner icke, att något sådant fall varit föremål för domstols pröfning, men jag tvekar icke att för min egen del säga, att jag icke har ringaste tvifvel om huru det skulle gå. Postförskott är härvidlag allenast ett annat namn för efterkraf; det gäller i båda fallen att taga ut betalning för varan på samma sätt; och derför, att man begagnar ett annat namn på samma sak, kan man väl icke komma att bedöma saken olika.

Jag tror derför, att den nu föreslagna lagstiftningen är komplett obehöflig. Saken bedömes efter nu gällande lag jemt upp så, som utskottet vill, att den skall bedömas.

Nu kanske någon säger: ja, det kan hända, att det är obehöfligt, men det skadar icke, det blir tydligare och klarare, om man sätter ut det. För min del är jag emellertid böjd att antaga raka motsatsen. Lagen kan naturligtvis aldrig förutse och uppräkna alla möjliga fall, alla möjliga former, uti hvilka öfverträdelsen kan kläda sig. Lagen måste stanna vid att angifva vissa typer, och man måste lita på att domaren skall tillämpa denna lag, liksom all

Ifrågasatt förbud mot spirituösa dryckers försäljning mot postförskott m. m. (Forts.)

annan lag, efter dess verkliga grund och mening, och således straffa det, som uti sak är af lagen betecknadt, äfven om de rent tillfälliga formerna — hvad jag skulle vilja kalla accessoarerna — äro något olika. Jag vågar af egen erfarenhet bestämdt påstå, att under det senaste tiotalet år har tendensen vid de svenska domstolarne — i motsats måhända till hvad förr var förhållandet — gått i den rigtningen, att man äfven i afseende å denna förordning sett till lagens grund och mening och icke hållit sig till en strängt restriktiv bokstafstillämpning. Men denna glädjande tendens motverkas efter min uppfattning, om man går alltför långt i specialisering. Ty om lagen anser nödvändigt att taga upp ett fall, som i sjelfva verket redan faller under en generellare bestämmelse, en viss typ, så att säga, så kan domaren säga: ja, när det varit nödvändigt att taga upp detta speciella fall, så har icke det andra uttrycket den generella betydelse, som jag eljest skulle hafva tillmätt detsamma. Om då en sådan här ny uppfinning kommer fram, så blir domaren måhända något bestört, då han finner, att denna uppfinning, denna form för bränvinshandel icke är förutsedd och bestraffad i lagen, under det man der tagit upp en annan form, som med denna är alldeles jemnställd. Följden *kan* då blifva den — jag säger, icke att så *måste* ske — att domaren säger: jag kan icke straffa detta fall, ty det är icke särskildt utmärkt i lagen. I stället för att på lagskipningens väg få ofoget stäfjadt, måste man då gå denna långa väg med motioner, utskottsbehandling, riksdagsskrifvelser, remisser till Konungens befallningshafvande och kongl. propositioner i ämnet. Och under tiden skulle ofoget få pågå.

Jag anser således för min del, icke blott att denna lagstiftning är obehöflig, utan det är min öfvertygelse, att den är mera egnad att motverka än att befrämja det ändamål, som med densamma är åsyftadt. Derför hemställer jag, herr talman, att kammaren måtte vidblifva sitt beslut från i fjor och *icke* följa utskottet.

Herr Wieselgren: Då jag hör till dem, som i fjor talade för ett bifall till den nu föreslagna lagändringen, så ber jag att få vid detta tillfälle, och sedan vi hört den föregående talarens meddelande, säga, att jag fullkomligt instämmer med honom deri, att det är en ofantligt mycket större fördel, om rättskipningen vill nöja sig med allmänna, så att säga typiska, rubriker och efter dem i lagens anda behandla de särskilda fallen, än att man i lagen skall taga in en oändlig beskrifning på enskilda fall; ty, såsom denne talare mycket rigtigt sade, detta vållar en ofantligt mycket större svårighet för en åsyftad rättskipning, än hvad det föregående sättet möjliggör. Men han medgaf sjelf, att ända till på senare tiden har den svenska rättskipningen varit från nykterhetsvänlig synpunkt mycket opålitlig. Det har i en massa fall visat sig, att de nykterhetsvänliga sträfvanden, som sökt att vinna erkännande genom lagskipningen, icke hafva vunnit detta, utan att den motsatta upp-

Ifrågasatt förbud mot spirituösa dryckers försäljning mot postförskott m. m. (Forts.)

fattningen, d. v. s. hänsyn för den ekonomiska principen för bränvinshandeln och tillvaratagande af dess möjligaste frihet, har vunnit vida mera afseende än de nykterhetsvänliga krafven. Det är detta, som naturligtvis har bland nykterhetsvännernas led vållat en stark misstro mot att man skall kunna något vinna på rättskipningens väg. I samma ögonblick, som en annan uppfattning kan på grund af fakta göra sig gällande, i samma ögonblick skall — det tviflar jag icke på — den nykterhetsvänliga motionsifvern också deraf röna intryck. För min del skall jag derför och för att visa, att jag sjelf vill i närvarande stund tillämpa denna min åsigt, underlåta att yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Cavalli: Det kan naturligtvis för mig, som i år liksom i fjor ensam är reservant inom utskottet med yrkande om afslag å dess hemställan, icke vara annat än fägnande att höra de båda senaste talarne. Särskildt hvad den allra senaste talaren anförde måste ju finna synnerlig genklang hos mig, som i många år har inom utskottet kämpat mot den form af lagstiftning, för hvilken detta, som jag hoppas, är ett af de sista uttrycken.

Den senaste ärade talaren angaf de skäl, som för honom varit bestämmande, och jag är honom synnerligen tacksam för det slut, till hvilket han kommit. För att man möjligen må kunna hysa den — måhända öfverdrifna — förhoppningen, att det skall vara slut med de välmenta pappersreformer, som påyrkas i detta ämne, torde till de sakupplysningar, som redan äro lemnade, kunna läggas ännu en. Jag syftar härmed på ett underdånigt yttrande, afgifvet af generalpoststyrelsen den 8 januari i år, uti hvilket styrelsen haft att på nådig befallning uttala sig om förbud mot försändande af bränvin med post. Efter att hafva i ärendet hört samtliga postdirektörer och postinspektörer i riket, har styrelsen nämnda dag afgifvit ett vidlyftigt utlåtande, med hvilket jag emellertid icke skall upptaga kammarens tid; jag vill endast påpeka, att poststyrelsen såsom sin mening — och denna myndighet torde väl, om någon, få anses vara sakkunnig i den förevarande frågan — förklarat med afseende å ett dylikt förbuds tillämpning, att detsamma med hänsyn till posttjensten svårligen skall kunna göras effektivt.

På grund af hvad jag nu anfört, tillåter jag mig hemställa, att kammaren ville, i enlighet med hvad jag i min reservation föreslagit, afslå såväl utskottets hemställan som den i ämnet väckta motionen.

Herr Nisser: Den nu förevarande motionen är af enahanda innehåll som en motion, som förra riksdagen behandlades. Frågan föll då, hufvudsakligen derför att det framhölls, att utskottet hade glömt hänvisa till straffåtgärder i fråga om öfverträdelse af denna paragraf. Då förbisåg man i denna kammare, att sådana straffbestämmelser redan finnas i 42 § af bränvinsförsäljningsförord-

Ifrågasatt förbud mot spirituösa dryckers försäljning mot postförskott m. m. (Forts.)

ningen, hvilken den förste talaren i dag äfven hänvisade till. Det synes mig, som om denna fråga kommit i ett helt och hållet annat läge genom det meddelande, som justitierådet Afzelius lemnat oss i dag, och hvarigenom vi funnit, att frågan äfven i den form den nu har kan blifva bragt under domstols pröfning och behandling. Det kan icke nekas till att under flera år bränvin afsändts och mottagits under den form, som här föreligger, utan att det blifvit föremål för tillbörlig bestraffningsåtgärd. Då vi emellertid nu fått höra, att § 4 mom. 2, sådan den förut lyder, har kunnat tolkas så, att äfven sådana försändelser mot postförskott kunna dragas under rättslig behandling, visar detta, att paragrafen, sådan den förut lyder, kan vara fullt till fyllest. Utskottet säger på sid. 9: »Nu torde visserligen icke vara omöjligt att åt redan gällande stadgande i § 4 mom. 2 af bränvinsförsäljningsförordningen om förbud emot uttagande af betalning genom efterkraf gifva en så vidsträckt tolkning, att deri innefattades förbud jemväl mot spritdryckers försändande med posten, emot postförskott för köpeskillingen», men detta synes hittills icke hafva fått någon tillämpning, och derför kan man måhända icke undra öfver att motionen återkommit till denna Riksdag. Jag har icke reserverat mig mot motionen, emedan jag verkligen funnit — såsom exempelvis i Dalarne — att missbruk förekomma, men med det läge frågan nu fått, och då den — såsom mig synes af det anförda exemplet — kommit på rätt väg, skall jag icke framställa något yrkande.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande förevarande punkt endast yrkats, att hvad utskottet hemstält skulle afslås.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på afslag derå, och förklarades den senare propositionen vara med ja besvarad.

Ifrågasatt utredning angående borttagande af tullen å majs.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 22 och 25 i denna månad bordlagda betänkande n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående tullen å majs.

Herr Tamm, Hugo: Jag får säga, att för min del ställer jag mig temligen likgiltig i fråga om en skrifvelse i detta fall, ty min öfvertygelse är den, att denna fråga nu är så pass genomdebatterad och i allmänhet så utredd, att den är mera en viljefråga än en kunskaps- eller okunnighetsfråga. Men det förekommer i utskottets motivering ett par ställen, som jag för min del icke kan med full tystnad förbigå. Det första är på sid. 4. Der anföres det gamla skälet, att äfven om någon fördel skulle kunna beredas jordbruket

Ifrågasatt utredning angående borttagande af tullen å majs. (Forts.)

genom borttagandet af tullen å majs, är det dock otvifvelaktigt, att en sådan åtgärd skulle i ett hänseende verka synnerligen menligt för nämnda näring, i det att majs, som särdeles väl lämpar sig för bränvinstillverkning, skulle, sedan priset derå genom tullens borttagande blifvit i väsentlig mån sänkt, komma att nästan helt och hållet utestänga användningen af potatis för tillverkning af bränvin. Vissa trakter af landet äro nemligen »på grund af jordmånens beskaffenhet hufvudsakligen hänvisade till potatisodling».

I det fallet kan jag för min del icke fatta den åsigten, att alla Sveriges jordbrukare skulle behöfva försaka den onekliga och aldrig bestridda fördel, som tullfrihet för majs skulle medföra, derför att vissa orter i detta fall skulle hafva fördelen att få fortsätta med potatisodling. Detta kunde vara rätt, om man ville ställa sig på den ståndpunkten och säga, att trots alla hjelpmedel, som jordbruket nu för tiden har till sin disposition, måste man hålla på, såsom man hållit på i fars och farfars tid. Man förutsätter, att ingen utvecklingsmöjlighet eller ändring i det bestående kan inom jordbruksnäringen ega rum. Jag befarar, att man äfven på detta vis hämmar det enda sätt, hvarpå enligt min åsigt jordbruket kan föras framåt. Det kan icke hjelpas upp genom oupphörliga skattelindringar eller, snart sagdt, befrielser från skatter, utan kan icke jordbruket hjelpa sig sjelft, går det under trots detta, och den enda utväg, som synes möjlig, är, att man genom tillgodogörande af den nuvarande vetenskapens rön söker gå framåt i intensivare rigtning. Då jag anser, att tullens borttagande skulle vara en hjelp i denna rigtning, har jag svårt att se annat, än att det rätta vore att borttaga densamma.

Vidare anför utskottet såsom skäl:

»Slutligen vill utskottet erinra, att majs också låter sig med fördel användas till ölbrygd i stället för kornmalt eller jemte sådant och att äfven härigenom en skadlig inverkan på det svenska jordbruket kan förväntas, derest tullen å majs borttages.»

Det vill, såvidt jag kan se, med andra ord säga, att man vill motsätta sig den helt naturliga utvecklingen att genom användande till ölbrygd af en billigare vara frigöra den dyrare varan, hvilket efter vanliga beräkningar dock är för landet och den enskilde en fördel.

Det sista skälet slutligen, som jag fästat mig vid, förekommer längst ner på sid. 6, der det heter:

»Visserligen torde i vårt land för närvarande majs icke anses såsom en omtyckt beståndsdel i bröd; men det synes icke otroligt, att, om majs blefve väsentligt billigare, det mer och mer skulle komma att begagnas till menniskoföda, och verkan häraf skulle nog i sinom tid blifva ganska känbar för vårt jordbruk.»

Hvad vill nu detta säga? Då man icke kunnat komma fram med något helsovidrigt skäl och således måste erkänna, att majs är ett helsosamt födoämne, skall man ändå söka förhindra menniskorna från att använda detta födoämne och derigenom frigöra de dyrare

sorterna råg och hvete och således bereda sig sjelfva ett öfverskott? Det är alldeles tydligt, att dessa skäl äro synnerligen svaga. Jag skulle stå temligen likgiltig gent emot denna skrifvelse, men då denna skrifvelse yrkas i det särskilda syfte att få en utredning för ett särskildt ändamål, som kunde vara af gagn, vill jag icke motsätta mig densamma, utan anhåller att få tillstyrka bifall till det yrkande, som är i reservationen upptaget.

Ifrågasatt utredning angående borttagande af tullen å majs. (Forts.)

Herr Bergendahl: Den siste ärade talaren har gjort sig till målsman för frihandelsteorierna, som ännu tyckas finnas qvar i vårt land. Han säger: hvarför skulle icke jordbruket kunna hjelpa sig sjelft? Det är icke i behof af någon konstlad hjelp. Jag frågar då: hvarför skulle icke industrien också kunna hjelpa sig sjelf? Jag tycker, att man icke bör undandraga jordbruket att få hjelp från staten, då industrien påfordrar sådan.

Som kammaren vet, föreligger till afgörande ett skrifvelseförslag, affattadt på samma sätt som den reservation, som var vidfästad utskottets betänkande i denna fråga föregående riksdag och då icke vann kammarens bifall.

Utskottets majoritet har stält sig lika afvisande i år som förra året och har gjort det af åtskilliga skäl, som i utskottets betänkande anföras. Motionären säger, att den skrifvelse, han föreslår, bör hufvudsakligen gälla en utredning rörande majsens förhållande till bränvinsbränningen. Då frågar jag, huruvida en sådan utredning icke redan är gjord. Det har lemnats svar på den förfrågan, som regeringen år 1900 gjorde hos kontrollbyrån, hvilket svar ju visar olämpligheten af majstullens borttagande. Med detta svar har regeringen antagligen funnit sig tillfredsställd, ty i annat fall hade regeringen antingen stält om en ny och verksammare utredning i frågan eller också, då vi nu äro nog lyckliga att inom regeringen hafva en särskild målsman för jordbruket, oafvisligen kommit in till Riksdagen med proposition i den vägen.

Nu ber jag att särskildt få fästa mig vid några ord, som den siste ärade talaren yttrade i frågan. Han framhöll såsom ett skäl *för* borttagande af majstullen och såsom svar på hvad i betänkandet anförts, att om ölbryggerierna ville tillverka en värdefullare vara till billigare pris, borde man icke hindra dem från detta. Men jag frågar den ärade talaren: hvarför icke göra det, då vi nu stå på skyddsvänlig ståndpunkt? Det gäller här konkurrensen mellan majs och korn. Det har också visat sig, såsom jag tog mig friheten framhålla vid föregående riksdag, då denna fråga förekom till afgörande, i huru omfattande grad majs användes till brygd i Danmark. Åren 1891—1892 användes vid ölbryggerierna icke mer än 32,620 pund (ett danskt pund motsvarar ett halft kilogram), då deremot åren 1900—1901 användes 9,372,793 pund majs. Således, på dessa år har det gått upp från nästan ingenting till dessa stora qvantiteter, under det att förbrukningen af korn jemförelsevis endast i

Ifrågasatt utredning angående borttagande af tullen å majs. (Forts.)

ringa mån ökats från 63,332,755 pund 1891—1892 till 70,675,567 pund 1899—1900 och för sista året 1900—1901 visar en tillbakagång från dessa 70,675,576 pund till 70,155,895 pund. Nu hafva förhållandena dertill så utvecklat sig, att till och med under år, då majsen varit dyrare än kornet, bryggarne ändock icke vågat att i stället för den dyrare majsen använda det billigare kornet, emedan ölet genom användning af majs fått en annan smak än förut, en smak, som allmänheten blifvit van vid. Häraf torde tydligt framgå, att det är en farlig konkurrens, som eger rum i Danmark mellan majs och korn. Hvad Sverige beträffar, vet jag icke säkert, huruvida majs användes i bryggerierna. Jag skulle tro, att det börjat användas. Jag vet åtminstone, att så varit meningen; och det är gifvet, att kommer majstullen bort, blifver förhållandet detsamma här som i Danmark. Nu säger den ärade talaren: hvarför kan man icke tillåta användningen af majs i mjöl och bröd? Det är väl ingen, som vill hindra det, men genom att göra majsen billigare, så kommer denna att konkurrera med hufvudsakligen hvete och råg, och då vi hafva skydd för dessa sädesslag, vet jag icke hvad det skulle vara för idé att förringa detta. För cirka 20 år sedan kom man under fund med i Danmark, att majs begagnades der vid rågbrödbakning. Då fick en person i uppdrag af regeringen derstädes att undersöka förhållandena i bagerierna. Han fann då, att intill 5 % majs i brödet kunde icke märkas, men kom det upp till 7 à 8 %, märktes det. Det märktes på det viset, att brödet hårdnade mer, då majs var inblandadt. Detta ansågs ur hygienisk synpunkt icke vara nyttigt, och derför kom det ut en lag, som förbjuder användning af majs i bröd. Jag har velat påpeka detta, icke för att jag vill förmena någon använda majs till bröd, utan för att påvisa, emot hvad som anförts vid sistlidne riksdag, att någon risk ej förefans, att majs skulle i afsevärd grad komma att användas vid brödbakning, att så egt rum i vårt grannland Danmark.

Ett skäl, hvarför man borde göra majsen tullfri, skulle ju, som motionären säger, vara den omständigheten, att exporten af kött, fläsk, smör och ägg hos oss gått tillbaka. I Danmark deremot har exporten gått framåt, och hvarför skulle den hafva gått framåt? Jo, säger man, derför att tull på majs icke finnes der, och detta billiga foderämne skulle vara lämpligt för åstadkommande af snabbare och kraftigare gödning. Hvad särskildt äggproduktionen beträffar, så vill jag säga, att det är ett faktum, att majsen icke ökar densamma. Men skulle det nu vara så fördelaktigt för Sverige att åstadkomma en sådan der massproduktion af fläsk t. ex.? Jag tror, att jordbrukarne äro mycket tilfredstälda med de pris, som för närvarande betingas för fläsk här i landet. Konsumtionen har ökats i hög grad och prisen äro tillfredsställande. En massproduktion med tillhjelp af majs komme att trycka ned prisen på varan.

Man talar om exporten, men det är dock ett faktum, som jag har officiel uppgift på, att när majsen är billig i Danmark och fläskexporten till England ökas i förhållande dertill, så blifva prisen

Ifrågasatt utredning angående borttagande af tullen å majs. (Forts.)

lägre. Kommer man så i Sverige till fabriksmessig produktion och ökad export, komma prisen att tryckas ännu mer.

Om man icke fäster sig vid detta, utan verkligen låter locka sig att följa motionären, skulle det ju, som sagdt, vara för att skaffa billigare foderämnen till våra kreatur. Men jag vill härmed förklara, att det är alldeles onödigt att af den orsaken borttaga ifrågavarande tullsats, ty jag ber att få påpeka, att enligt den nuvarande tulltaxan är allt kreatursfoder, *icke specificeradt,* fritt. Det betalas icke tull för majs i form af kli eller foderkakor. Jag har här i min hand en broschyr, som påpekar lämpligheten af de olika fodersorterna af majs såsom glutenfoder och majskakor. Enligt broschyrens utsago skall det finnas åtskilliga intyg af personer, som förklara, att för hästar, får, svin och höns äro dessa kraftkakor och detta kraftkaksmjöl synnerligen värdefulla foderämnen. Då kunna herrarne säga: detta kan visserligen vara bra, men dessa ämnen blifva mycket dyrare än råvaran. Till bemötande deraf skall jag tillåta mig hänvisa till hvad som står på sista sidan i broschyren och anhåller att få det intaget i dagens protokoll. Der finnes införd följande:

Jemförande tabell öfver majs, majskakor och glutenfoder med beräkning af fodervärdeenhet.

	Fett	Protein	Kolhydrater	Antal fodervärdeenheter	Pris i kronor pr 100 kg.	Hvarje fodervärdeenhets pris i öre
Majs	4.26	9.12	71.61	107.49	9.—	8.37
Glutenfoder N:o 2	4.10	13.4	67.3	115.70	9.50	8.21
» » 1	1.85	27.81	58.96	146.09	12.25	8.39
Majskakor	10.56	23.19	51.86	142.55	12.50	8.77
Majskakmjöl	11.10	23.69	52.06	145.33	12.75	8.77

Ofvanstående tabell visar, huru liten skilnaden i priset för fodervärdeenhet ställer sig för dessa olika slags majsfoder, äfven om majsen skulle blifva tullfri, ty priset å denna är, som synes, upptaget utan tull. Tager man då i betraktande, att *majsen* innehåller endast 13.38 % protein och fett gent emot de öfrigas protein och fetthalt, så framgår deraf tydligt, att de *öfriga majsfoderämnena* måste vara fördelaktigare att utfodra med än sjelfva majsen, då ju proteinen är det, som ger kött, kraft och mjölk, i synnerhet då, som här är förhållandet, genom det behandlingssätt, dessa foder undergå, nästan allt i desamma är smältbart.

Grunden för uträkningen till fodervärdeenhet är protein = 3
fett = 2
kolhydr. = 1

Är det sant, då bortfaller helt och hållet all grund för motionärens hemställan. Dessa foderämnen äro tullfria, de äro lika bra

Ifrågasatt utredning angående borttagande af tullen å majs. (Forts.)

som sjelfva majsen, ja, till och med bättre. Då behöfva ju icke en gång de jordbrukare, som bo i närheten af hamnstäderna och derigenom få in majsen till billigare pris än de, som bo inne i landet och äro underkastade transportkostnader, yrka på tullens afskaffande. Det är kanske icke så godt att fatta denna frågas stora betydelse, men vi, som sitta i bevillningsutskottet, äro ju framför andra skyldige att söka utreda den på samvetsgrannaste vis och efter vår tullpolitiska ståndpunkt. Såsom herrarne se, äro alla protektionister inom utskottet eniga om utskottets hemställan. Då inga nya skäl anförts för majstullens afskaffande, men deremot alla skäl qvarstå för dess bibehållande, ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Grefve Hamilton: Naturligtvis är jag liksom herr Bergendahl villig att understödja landtbruket, hvars väl ligger mig nära om hjertat, men jag vill understödja det på ett annat sätt än han. Tvifvelsutan skulle det för landtbruket vara af stor betydelse, om majstullen upphäfdes, ty derigenom finge landtmannen tillgång till ett icke blott billigt, utan äfven — det vet hvarje praktisk landtman — högst värderikt foderämne. Detta skulle hafva till följd, att mjölkproduktionen ökades, svinskötseln uppblomstrade och exporten af smör och fläsk höjdes, eller, med andra ord, den importerade majsen skulle i förädlad form åter kunna exporteras och förädlingsvinsten stanna hos landtmannen, som jag i allo unnar honom, oaktadt han enligt herr Bergendahls åsigt borde vara nöjd med nu gällande pris å smör och fläsk; kan han få mer, bör han hafva det.

Men vid majstullens borttagande måste man dock fästa ett vilkor, och det är, att åtgärder vidtagas för förhindrande af majsens användning vid bränvinsbränning, ty i annat fall skulle tullfrihet å denna vara endast hafva till följd en stor import af bränvin i form af råvaran majs, något, som säkerligen icke heller herr Tamm vill understödja. Härutinnan är jag således ense med utskottet. Deremot kan jag icke såsom utskottet finna, att åtgärder icke skulle kunna vidtagas för att försvåra tillverkning af bränvin af majs, och allra minst anser jag den utredning, som 1900 af chefen för kontrollbyrån förebragtes, vara tillfredsställande. Jag är fullkomligt främmande för all bränvinshandtering, men har från trovärdigt och sakkunnigt håll erfarit, att derest förbud utfärdas mot bränvinsbränning af malen spanmål, hvilket förbud icke lärer skola hafva menligt inflytande på denna tillverkning, och vid hvarje bränneri, der majs användes såsom råvara, högre skatt åsättes allt der tillverkadt bränvin, skulle icke blott effektiv kontroll kunna åstadkommas, utan äfven majsens användning vid bränvinsbränning förhindras. Häremot kan naturligtvis invändas, att detta vore ett ingrepp i näringsfriheten, men hela vår bränvinslagstifning är ju till sin natur en undantagslagstiftning, och om bestämmelserna om dessa undantag mer eller mindre skärpas, är då af föga betydelse.

Ifrågasatt utredning angående borttagande af tullen å majs. (Forts.)

Utskottet hyser äfven farhåga för att, derest majstullen borttages, detta skulle hafva inflytande på spanmålsproduktionen eller, med andra ord, på majsens användande såsom brödföda. Härför hyser jag dock icke någon farhåga, och för öfrigt lärer allenast ringa qvantiteter majs, såsom äfven herr Bergendahl påpekade, kunna användas till bröd. I hvarje fall skulle importen af majs icke komma att öfverskrida — detta torde jag med säkerhet kunna antaga, ehuru jag icke har några uppgifter till hands — den import af råg, som för vårt land är nödig.

Af hvad jag nu anfört torde, herr grefve och talman, framgå, att jag yrkar afslag på utskottets hemställan och bifall till herr Brodins m. fl. reservation.

Herr Bergendahl: Jag har icke af den siste ärade talaren erhållit svar i fråga om hvad jag påpekade, att majsen, importerad i form af kreatursfoder, är tullfri. Detta mitt påstående blef icke bemött, och det qvarstår således, att så är förhållandet. Den ärade talaren angaf, att han med en underlättad majsimport åsyftade smörprisets höjning; ja, smörprisets höjning är äfven min önskan, men det vinnes icke genom att, såsom den siste talaren föreslår, få in majs tullfritt. Han ansåg dessutom endast ringa qvantiteter majsmjöl kunna ingå i bröd, och såsom bevis anfördes förhållandet i Danmark, men der finnes, såsom jag nämnde, lag, som förbjuder dylik inblandning, men här i Sverige är ovedersägligt, att majsmjöl redan nu i stora qvantiteter användes vid brödbakning; för min del ser jag intet ondt deri.

Det är märkvärdigt, att man alltid vill ställa denna fråga hufvudsakligen i samband med bränvinsbränningen. Detta är dock icke sakens kärnpunkt, utan den är just den konkurrens, majsen skulle upptaga med alla sädesslag i vårt land. Och det är icke blott i afseende å ölet eller brödet, som frågan om fri import af majs bör beaktas. Jag får för den siste talaren påpeka, huru mycket majs användes vid stärkelseberedningen; der förefinnes äfven en konkurrens med potatisen, som han kanske icke tänkt på. Majsens användning är ju mångsidig, men då, såsom sagdt, detta sädesslag såsom fodermedel för kreatur redan nu inkommer tullfritt, kan jag icke i anspråken på billigare foderämnen finna skäl för borttagande af ifrågavarande tull.

Grefve Hamilton: Det är visserligen sant, att majskli och majskakor införas tullfritt, men landtmannen vill hellre hafva råämnet majs, såsom det för honom fördelaktigaste. De andra af majs beredda foderämnena äro uppblandade med saker, som för honom äro olämpliga, och till och med nu, då majs är belagd med tull, finner man det fördelaktigt att använda majs till utfodring, ehuru det naturligtvis ställer sig dyrare.

Ifrågasatt utredning angående borttagande af tullen å majs. (Forts.)

Herr statsrådet Odelberg: Jag vill icke tillåta mig att inblanda mig i debatten om denna enligt mitt förmenande dock ganska vigtiga fråga, men jag har begärt ordet för att lemna en upplysning, som torde vara af nöden, emedan af herr Bergendahl tvenne gånger påpekats, att i Danmark skulle existera en särskild lagstiftning, som förbjöde användandet af majs vid beredande af bröd. Denna uppgift måtte äfven hafva lemnats i utskottet, ty en ledamot af Andra Kammaren anmodade mig för några dagar sedan att förskaffa upplysning härom. Jag har i dag mottagit en skrifvelse, hvaraf framgår att utöfver de allmänna lagbestämmelserna rörande varuförfalskningar, »findes der *icke* danske Love eller administrative Bestemmelser, der tage specielt sigte på Anvendelsen af Majs i Brænderier eller Bryggerier eller på nogensomhelst anden Maade.»

Herr Bergendahl: I anledning af hvad chefen för jordbruksdepartementet nu anfört, ber jag få nämna, att jag visserligen icke har officiel bekräftelse på hvad jag nyss uppgaf angående en »Lov om Brödet», men om så är, att jag fått origtiga upplysningar af den framstående person i Danmark, som lemnat dessa, skall jag vid första tillfälle berigtiga mitt yttrande. Från denne person har jag emellertid mottagit en skrifvelse med löfte om tillsändande af vissa statistiska uppgifter, och slutar han med detta: »Loven om Brödet haaber jeg att kunne sende en af de förste Dage.» Denna har jag ännu icke fått, men skulle här origtiga uppgifter hafva lemnats, är jag beredd att offentligen återtaga hvad jag sagt i anledning deraf.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande betänkande hemstält samt vidare derpå att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle antaga det förslag, som innefattades i den af herr Brodin m. fl. vid betänkandet afgifna reservation; och förklarade herr talmannen sig finna den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad bevillningsutskottet hemstält i sitt betänkande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och antages det förslag, som innefattas i den af herr Brodin m. fl. vid betänkandet afgifna reservation.

Vid slutet af den häröfver anstälda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—69;

Nej—46.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande bevillningsutskottets den 22 och 25 innevarande februari bordlagda betänkande n:o 9, angående vissa delar af tullbevillningen.

Punkten 1.

Om tull å fotografikameror.

Herr Almgren, Oscar: Det är ogerna jag besvärar kammaren med att taga till ordet i denna fråga, ty jag vet väl, att kammaren kan vara trött på dessa ständigt återkommande tullfrågor, men utredningen i förevarande fall är af den beskaffenhet, att jag anser mig nödgad att yrka på en ytterligare sådan och således på återremiss. Utskottet säger visserligen, att det haft tillgång på sakkunniges uttalanden, men dessa hafva kommit från håll, som jag har anledning tro står motionen så nära, att det icke gerna är antagligt, att uttalandet skett fullt opartiskt. Jag har här i min hand en skrifvelse från ett antal af hufvudstadens största importörer af fotografiartiklar, hvilka beklaga sig öfver att icke hafva haft tillfälle att lemna upplysningar till utskottet. Här meddelas emellertid en tablå, med hvars uppläsande jag icke skall besvära kammaren, men af hvilken framgår, att den förut bestående tullen redan kan sägas i medeltal utgöra 15 % af värdet, samt att den af bevillningsutskottet föreslagna tullen skulle medföra i denna en så oerhörd förhöjning, att den komme att uppgå till 33, 50, 70 och i vissa fall till 100 och 120 % af värdet. Detta är ju en ren orimlighet.

Utskottet sjelft tyckes anse, att i vissa fall orimligheter skulle komma att uppstå, ty det medgifver, att i afseende å de billigare kamerorna tullen skulle kunna anses dryg. Det säger emellertid, att dessa billigare kameror i sjelfva verket äro öfverflödsvaror, som väl skulle kunna tåla vid en beskattning. För min del medgifver jag gerna, att ifrågavarande kameror icke äro nödvändighetsvaror, men de äro dock en artikel, som i stor utsträckning användes af vår ungdom och på sådant sätt, att den tjenar densamma till både nytta och nöje, samt förskaffar en förädlande erfarenhet af vårt

Om tull å fotografikameror. (Forts.)

lands natur och sevärdheter. Ty bruket att fotografera uppmuntrar till vistelse i fria luften samt till en närmare kännedom om den hemorten omgifvande trakten och af hela landet. De billigare kamerorna importeras i en myckenhet, som står till importen i dess helhet i en helt annan proportion än som utskottet tyckes föreställa sig. Från vederhäftigt håll har jag fått upplysning att på 1,000 kameror, som importeras, komma 700 med inköpsvärde af under 10 kronor, då deremot af importen deras antal, som till värdet öfverstiger 10 kronor, endast kunna beräknas till 300.

Utskottet säger vidare, att yrkesidkarne icke skulle komma att drabbas af tullen, på den grund att särskilda bestämmelser vidtagits i afseende på förtullningen af atelierkameror, å hvilka skulle sättas lägre tull. Nu är förhållandet i sjelfva verket det, att yrkesfotograferna i väsentligare grad använda s. k. reskameror än stativkameror. De företaga nemligen ofta resor för att taga vyer i ändamål att konkurrera med utländingen i afseende å de nu så moderna vykorten, och således spela för yrkesidkarne dessa kameror en ganska stor roll. Tullen, som för närvarande å dessa endast går till 2 kronor 40 öre, skulle enligt bevillningsutskottets förslag komma att uppgå till 20 kronor. Det är således icke en alldeles oväsentligt ökad pålaga, som för dessa yrkesidkare ifrågasättes, hvilka väl i allmänhet icke befinna sig i så lysande ekonomisk ställning.

En annan anledning till återremiss ligger äfven deri, att ganska stor otydlighet i afseende å tullens tillämpning skulle uppstå. Objektiv är t. ex. något som användes lika väl för fotografiapparater som för scioptikon och astronomiska instrument. Huru skall då afgöras, om förtullning af dylika objektiv bör ske efter 2 kronor pr kg såsom för optiska instrumenter eller efter 5 kronor för samma vigt såsom tillhörande fotografiapparater. I detta afseende lemnar bevillningsutskottets betänkande ingen ledning.

Till slut vill jag endast framhålla det faktum, att här är fråga om höjning af tullen i ena fallet från 60 öre till 5 kronor och i det andra från 2 kronor till 5. I ena fallet är tullen $2^1/_2$-dubblad, i det andra 8 dubblad. Det förefaller mig klart, att ett sådant förfaringssätt icke kan undgå att medföra oegentligheter, och torde således yrkandet om återremiss till utskottet vara väl befogadt.

Jag tager mig således friheten, herr grefve och talman, att yrka återremiss af den föredragna punkten.

Herr Lithander: Denna fråga är icke af någon synnerligt stor vigt; den är verkligen så pass obetydlig, att jag icke ens väntat, att den skulle framkalla någon debatt i denna kammare. Oaktadt denna omständighet, att frågan icke är stor, har utskottet ingalunda ansett sig berättigadt att behandla densamma med mindre sorgfällighet, än hvarmed utskottet i allmänhet behandlar till detsamma remitterade ärenden. Då den förste ärare talaren tillkännagifvit sitt missnöje med den utredning, som kommit frågan till del

i utskottet, tillåter jag mig relatera, huru härmed förhåller sig, och hoppas jag, att kammaren skall finna, det utskottet i detta afseende icke kan förebrås någon försummelse. *Om tull å fotografikameror.* (Forts.)

Redan i motionen finnas mycket vägledande uppgifter för sakens bedömande. Motionären har derjemte lemnat en vidlyftig promemoria med upplysningar om alla hit hörande förhållanden. Gifvetvis har utskottet äfven förvissat sig om att dessa uppgifter voro fullkomligt rigtiga, men utskottet har icke låtit sig nöja dermed, det har velat se med egna ögon och fullständigt öfvertyga sig om saken och derför gått i författning om att inför utskottet exponerats alla nu brukliga typer af kameror, hvarjemte anskaffats alla hit hörande pris- och vigtuppgifter. Utskottet har sålunda kommit till den erfarenheten, att de *i allmänhet* såsom handkameror använda apparaterna till sin tyngd icke variera mer än mellan $^1/_2$, $^3/_4$ och 1 $^1/_4$ kg. Prisen på dessa ha varit 15, 26, 37, 50 och ända till 70 kronor. Vid beräkning af den föreslagna tullens inverkan på dessa pris, kan man naturligtvis icke närmelsevis komma till de uppgifter, som de citerade importörerna lemnat den förste talaren, och det förvånar mig, att dylika uppgifter kunnat läggas till grund för talarens beräkningar. En kamera, som med en vigt af $^3/_4$ kg kostar 37 kronor 50 öre, skulle med den föreslagna tullen drabbas af en tull till 10 % af värdet. För en dylik till värde af 70 kronor skulle tullförhöjningen blifva lindrigare. De på 15 kronor komma visserligen att drabbas hårdast, men äfven de allmännast begagnade, till värde af 26 kronor, skulle enligt utskottets förslag icke träffas af större tull än omkring 15 % af värdet.

Jag förmodar, att den förste ärade talaren här vill anmärka, att beräkningen af dessa procenttal är gjord å bruttoprisen, men så stor kan differensen mellan netto- och bruttoprisen icke blifva, att denna spelar någon roll härvidlag. Vi hafva nemligen icke varit i tillfälle eller ens ansett det angeläget att taga reda på hvad denna lilla artikel kostar i Amerika, der den största produktionen eger rum. Deremot hänföras till handkameror äfven sådana, som väga mer än 3 kg, men priset på dessa är ganska högt, det lägsta nemligen 50 kronor. På grund häraf förekomma dessa kameror mycket sällan i bruk, då man naturligtvis icke heller gerna drager med sig en kamera, så stor som en liten handkoffert. Det hör till sällsynta undantag att dylika köpas, och följaktligen har utskottet icke fäst synnerlig vigt vid att äfven dylika handkameror finnas.

Hvad åter den lägsta qvaliteten beträffar, som lemnar köparen mycket liten valuta, har utskottet ansett, att deras användning icke är så önskvärd, att man bör frukta för att på dem lägga en förhöjd tull, som i någon mån kunde hämma importen. Detta står i full öfverensstämmelse med den uppfattning, som i tullfrågor råder bland skyddsvännerna. Naturligtvis har utskottet ansett såsom en skyldighet att tillse, att icke den föreslagna tullen komme att verka på något sätt orättvist, men utskottet har funnit det vigtigare att han-

Om tull å fotografikameror. (Forts.)

delsvinsten blefve måttlig och fabrikantens vinst något större än hittills varit fallet. Ty genom den stora importen och på grund af de priser, som äro gällande särskildt i Amerika, hafva de handlande, som försälja dessa kameror, varit temligen hårdhändta mot fabrikanterna, hvilka således icke kunnat betinga sig priser, som lemnat den ringaste möjlighet att fortsätta fabrikationen, och detta förhållande har utskottet äfven ansett sig skyldig taga hänsyn till.

Den föregående ärade talaren uppgaf, att enligt förslaget tullsatsen i visst fall skulle höjas från 60 öre till 5 kronor. Denna uppgift beror på misstag från talarens sida. Höjning sker från 60 öre till 1 krona, och kommer således en atelierkamera, som kan antagas väga, träarbetet oberäknadt, ända till 15 kg — hvilket dock ej är vanligt — att drabbas af tullförhöjning till belopp af c:a 7 à 8 kronor, en mycket ringa förhöjning å en vara, som kan vara värd ända till 100-tals kronor. Den för handkameror föreslagna förhöjningen kan väl icke heller anses så hög, att den skulle utgöra hinder för deras allmänna användande. För min del har jag icke i ringaste mån velat göra inskränkning häri, men hvad man velat inskränka är den vinst försäljarne haft å denna artikel; å denna vinst må gerna någon liten jemkning ske till förmån för fabrikantens.

Den ärade talaren yrkade återremiss. Jag får säga att, så vidt jag kan finna, bevillningsutskottet så samvetsgrant gjort denna utredning som det varit möjligt att göra, hvadan en återremiss vore temligen ändamålslös. Dessutom kan det måhända vara på sin plats att meddela, att utskottet, hvars arbete ingalunda vid denna riksdag är inskränkt till tullfrågor utan äfven till föremål har flera skattefrågor af största betydelse, föga kan vara betjent med att för andra gången få en af dessa små tullfrågor under behandling.

Jag får, herr grefve och talman, sålunda yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Almgren, Oscar: Den siste ärade talaren gissade rätt, då han förmenade att jag begärt ordet derför att man inom utskottet beräknat tullen på bruttopriset i stället för nettopriset. Det var verkligen anledningen, hvarför jag begärde ordet; ty det kan väl icke vara rimligt att vid en tullsats beräkna bruttoförsäljningsvärdet, allra minst för en sådan artikel som den ifrågavarande, hvilken allt hittills medgifvit en ganska hög avance. I vanliga fall beräknar man tullen till en viss procent på varans värde vid ankomsten till packhuset, således innan några omkostnader drabbat varan. Derjemte har jag af den ärade talaren sjelf erfarit, att, vid profvägningen inom utskottet, man vägt apparaterna netto, då de deremot vid förtullningen förtullas brutto, således med emballage, hvilket väger ganska mycket. Under sådana förhållanden är det ganska naturligt, att bevillningsutskottet kommit till en annan siffra än importörerna, men just denna omständighet synes mig gifva ett stöd åt det anspråk på en ny utredning, som jag tagit mig friheten framställa.

Om tull å fotografikameror. (Forts.)

Herr Lithander: Jag skall icke länge upptaga kammarens tid, vill blott säga, att utskottet ingalunda förbisett, att dessa artiklar importeras med inberäknadt emballage, men detta emballage är mycket obetydligt, endast tunna kartonger af lätt papp, och i samma ögonblick, som de åsättas en förhöjd tullsats, är det gifvet, att sådana pjeser komma att packas i stora lådor med endast tunna mellanlägg, hvadan emballaget här icke kommer att spela den ringaste roll. Hvad angår beräkningen af brutto eller netto har jag redan förut gifvit till känna, att utskottet haft den uppfattning, att äfven detta är af ringa betydelse, då tullen är så moderat, ty en tull på kortvaruartiklar, endast varierande emellan 10 à 15 procent, kan verkligen icke anses synnerligen betungande. Den nu gällande tullsatsen kan icke anses tillfyllestgörande, då kameror i många fall importeras såsom snickeriarbeten, hvilket är förhållandet med de större kamerorna, för hvilka tullen utgör en obetydlighet, knappt fyra procent af värdet. Jag kan alltså i detta fall ej frångå hvad jag förut yttrat i ärendet.

Herr af Burén: Jag anhåller först att få frambära min tacksamhet till utskottets samtliga ledamöter såväl från Första som från Andra Kammaren för det understöd, som från deras sida kommit den motion till del, som jag tagit mig friheten väcka. Det var då oförmodadt, att något motstånd i denna kammare skulle möta mot denna lilla motion, och ännu mera oförmodadt var, att de rika importörerna skulle få en så framstående och talangfull förespråkare som den ärade talaren på stockholmsbänken. Detta har gjort, att jag ansett mig skyldig att med några ord försvara min motion.

Hvarför har jag då framburit denna motion? Jo, jag har framburit den derför att jag vet och känner, att vårt folk är synnerligen intelligent, händigt och lämpligt att kämpa för sin tillvaro på den lilla industriens område. Jag har vidare gjort det derför, att jag af egen, dyrköpt erfarenhet vet och känner, att det är omöjligt för den lilla industrien att kunna konkurrera med millionbolagen i utlandet utan en tillräcklig skyddstull. Jag har slutligen gjort det derför, att fabrikanten bedt mig om denna hjelp, emedan han ansåg, att detta var det enda möjliga sättet för att han skulle kunna bestå i konkurrensen och fortsätta med sin tillverkning.

Hvad gäller då frågan? Jo, frågan gäller å ena sidan, om de rika importörerna skola få afdraga en och annan procent från sin vinst å de kameror, som de från utlandet importera, och å andra sidan att arbetsförtjensten och arbetsvinsten för hvad som kan tillverkas inom vårt land äfven af denna lilla industriartikel skall stanna hos den svenske arbetaren, och i valet dem emellan är min ståndpunkt alldeles gifven. Detta är hvad frågan gäller, och det är på denna grund, herr talman, som jag anhåller att få yrka bifall till utskottets förslag.

Om tull å fotografikameror. (Forts.)

Herr Cavalli: Då kammarens intresse för denna tullfråga syn- och hörbarligen är minimalt — för att begagna ett lindrigt uttryck — skulle jag icke besvärat kammaren med något yttrande, derest jag icke blifvit uppkallad af den förste talaren. Jag skall dock äfven begagna tillfället att tacka den siste talaren för det erkännande han gifvit utskottet, endast beklagande, att det tyvärr är så sällan *han* dertill finner sig ega anledning.

Den förste talaren anförde såsom en brist hos utskottet, att de sakkunnige, som tillkallats, icke vore fullt opartiska. Ja, man kan fälla ett sådant uttryck, då man icke är eller har varit ledamot i bevillningsutskottet; men den, som liksom jag varit ordförande i utskottet i snart tio år, vet, att de sakkunnige sällan äro fullt opartiska, den ene vill hafva tull, den andre icke. Utskottet hör båda parterna och bildar sig derefter en mening. Den förste talaren beklagade, att åtskilliga af honom antydda, i saken intresserade personer icke fått tillfälle att yttra sig. Det beklagar jag också. Men att så icke skett, beror på att ingen derom gjort framställning, och utskottets försök att höra en af dessa uppgifna personer lyckades icke.

Att, såsom den förste talaren ville, återremittera ärendet till utskottet, kan begripligtvis icke leda till något. Är man icke nöjd med utskottets förslag, så är det bättre att rent och klart afslå detsamma. Jag beder derför att få motsätta mig yrkandet om återremiss och på de skäl, som anförts af föregående talare, yrka bifall till bevillningsutskottets hemställan i det nu föredragna momentet.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes jemlikt de yrkanden, som derunder framstälts, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i nu föredragna punkt hemstält samt vidare derpå, att punkten skulle visas åter till utskottet; och förklarades den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkterna 2—5.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 22 och 25 i denna månad bordlagda betänkande n:o 10, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändring af 3 § 1 mom. bevillningsförordningen, biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemstält.

Justerades tre protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att lagutskottets under dagen första gången bordlagda utlåtande n:o 17 skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1,19 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.